

KIOSZTOTTÁK A SZLOVÉN IRODALMI DÍJAKAT

A szlovén írószövetség kiosztotta az idei irodalmi díjait. Bírá-lóbizottsága két regényt és egy elbeszéléskötetet részesített juta-lombban.

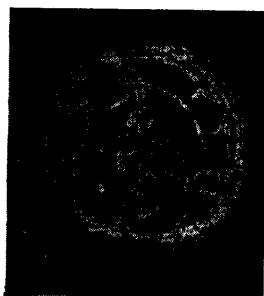
Mimi Malenšek „Láng” és Ignac Koprivec „Csúcs alatt ház” című regényét, továbbá Rok Arih „Ezért” című elbeszéléskötetét díjazták. A „Láng” Primozs Trubarnak, a szlovén irodalmi nyelv megteremtőjének életregénye, a „Csúcs alatt ház” Slovenska Go-rica népének életét festi, az „Ezért” pedig a koruskaj partizán-harcok művészi tükre.

A jutalmakat Beno Zupančič, a szlovén írószövetség elnöke nyújtotta át a kitüntetetteknek.

Mimi Malenšek-Konič 1919-ben született. Már a második világháború előtt megjelent néhány elbeszélése, a főlzabadulás után pedig három regénye és egy elbeszéléskötete. Stílusa köny-nyed, egyszerű. Élénk képekkel festi az ember belső életét, művei hosszülelegzetű, részletesen megrajzolt alkotások.

Ignac Koprivec negyvennyolc éves. Naturalista paraszt-elbeszé-lései 1931-ben jelentek meg, a háború után pedig két novellás-kötetet adott ki. Ezekben az írásaiban a falu osztályellentéteit és a népfölzabadító harcosok életének szövevényes lelki mozzanatait festi. Alkotásait a művészi megjelenítés meggyőző ereje jellemzi.

Rok Arih 1920-ban született. Koruskaj partizán volt. Irodalmi tevékenysége csak a háború után kezdődött. 1954-ben jelentette meg első kötetét „Bölcső” címmel. Elbeszélései és novellái a la-pokban és folyóiratokban jelennek meg.

KÉSZÜL A SZOVJET KOMMUNISTA PÁRT ÚJ TÖRTÉNELME

A Szovjet Kommunista Párt új történelmének megírásán tizenegy történész dolgozik Ponomarjovnak, a szovjet CK tagjának vezetésével. Az újonnan földolgozott történelem néhány részlete már ismeretes, a „Voproszi isztorii” és a „Komuniszt” című folyóiratok már leközltek az első kilenc fejezetet.

A „Komuniszt”-ban az új történelem VII., VIII. és IX. fejezete jelent meg, azok, amelyek a „világot rengető napok” eseményeivel, az októberi forradalommal, a polgárháborúval és a külföldi intervenciókkal foglalkoznak. A VII. fejezet az 1917 márciusa és szeptembere között lejátszódott eseményeket dolgozza föl, amelyekről a SzK/b/P korábbi történetében nem történt külön említés. Az újonnan beiktatott fejezet szerint Sztalin ebben a korszakban ingadozott, és Leninnel szemben helytelen állást foglalt el Kerezenszki ideiglenes kormánya iránt. Erről különben Sztalin maga is említést tesz műveiben. A VIII. fejezet az 1917 októbere és 1918 nyara között eltelt időszakkal foglalkozik. A IX. fejezet az 1918 nyara és 1920 között történt események értékelését adja.

Az új történelem sokkal terjedelmesebb a korábbiaknál, s egészen 1958-ig kiterjed. Mint ismeretes, a SzK/b/P eddigi története az 1937. esztendővel zárult. Az új mű írói sokkal részletesebben földolgozzák a szocializmus építéséért folytatott harcot, az új történelem kétharmadában ezt az időszakot írják le, s az eddiginél jóval tárgyilagosabban mutatják be az első szocialista állam születésének viharos eseményeit. Különösen érdekes ez a megállapítás a vezetők szerepének értékelésére. A forradalom igazi vezetője és szervezője Lenin volt, az ő bölcs taktikájának köszönhető a forradalom diadala, az ellenforradalom legyőzése és a külföldi beavatkozás elhárítása.

Az új fejezetekben szó esik olyan kiemelkedő forradalmárokról is, akiknek neve a SzK/b/P korábbi történelméből kimaradt, viszont hiányzik néhány név, amely a korábbi történelemben föl volt tüntetve. A korábbi történelem a következő sorrendben említi a „forradalom vezérkarának” tagjait: Lenin, Sztalin, Molotov, Kalinin, Szverdlov, Kaganovics, Ordzonikidze, Kirov, Kujbisev, Mikoján, Zsdanov, Andrejev, Petrovszki, Jaroszlavszki, Jezsov, Jerszinszki, Mscsadenko, Mehliisz, Frunze, Svernik, Skirjatov. Ezeket a neveket most ábécé-rendben sorakoztatják fel, Molotov, Kaganovics és Jezsov kihagyásával, viszont bekerültek a névsorba Bubnov, Vorosilov, Guszev, Zemljacska, Koszior és Posztisel. Lenin neve hiányzik a felsorolásból, ez azonban kézenfekvő, hiszen szerepéről minden fejezetben külön is említés történik.

A forradalomban más népek is részt vettek — állapítják meg a Szovjet Kommunista Párt új történelmének írói. A Vörös Hadseregben kínaiak, németek, csehek, szlovákok, magyarok, kóréiak, románok és mások is harcoltak. A szovjet forradalom győzelmét, többek között, a nemzetközi proletariátusnak az imperialista intervenció elleni küzdelme tette lehetővé — hangzik az új történelem megállapítása.

A SzK/b/P történetének korábbi IV. fejezete kimaradt az új történelemből.

Jugoszláviáról csak egy helyen történik említés. A IX. fejezet egyik szakaszában ez áll: „Az 1920. esztendő előtt megalakult az Egyesült Államok, Anglia, Jugoszlávia, Törökország és más országok kommunista pártja”.

Jugoszlávia Kommunista Pártja — mint ismeretes — 1919 áprilisában alakult meg.

Egy zürichi könyvkiadóvállalat megjelentette Albert Einstein, a világhírű tudós levelezését. A könyvben közölt levelek nagy részét feleségéhez, a noviszádi származású Mileva Maričhoz intézte Einstein, a zürichi kiadó könyve tehát számunkra különösen érdekes. Einstein még diákkorában ismerkedett meg Mileva Maričsal. Mindketten a zürichi műszaki főiskola diákjai voltak, s a noviszádi bírósági tisztviselő leánya meg a német diák egymásba szerettek. Hamarosan meg is esküdtek, és igen boldog házasságukból két fiúgyermek született, akik közül az apja nevét viselő Albert tervezte a háborúban elpusztult noviszádi Duna-hídat, s ő örökölte anyja noviszádi, Kiszácsi úti házáat is.

Az időrendben közölt, s a nagyközönség számára eddig teljesen ismeretlen Einstein-levelek 1897 és 1938 között íródtak. Későbbi feleségéhez intézett első leveleiben a nagy tudós költőket is megszegyenítő stílusban beszél rokonszenvéről, majd szerelméről. A későbbi levelekből megtudjuk, hogy Mileva Marič minden tekintetben élettársa volt Albert Einsteinnek.

A svájci könyvkiadóvállalat könyve emberi közelségbe hozza a relativitás elméletét megalkotó nagy tudóst. A közvetlen hangon írt levelek egy nagy ember benső életének megnyilatkozásai. Igaz képet adnak Einstein küzdelmekkel, válságokkal, kétkedésekkel telt magánéletéről, erőfeszítéseiről és humánus törekvéseiről.

HEMINGWAY VÉLEMÉNYE NEM VÁLTOZOTT

Amerikában mostanában kellett volna megjelennie Ernest Hemingway új elbeszélés-kötetének. A könyv — a kiadó elképzelései szerint — a nagy író spanyol polgárháborús írásait tartalmazta volna, azonban Hemingway az utolsó pillanatban megakadályozta kiadását.

Az író állásfoglalása, amikor nyilvánosságra került, nagy fel-tűnést keltett, s nemcsak irodalmi körökben. Több lap arról ír, hogy a Nobel-díjas író megváltoztatta eddigi nézeteit a spanyol polgárháborúról, amelyben a köztársaságiak oldalán maga is részt vett. A szóbanforgó elbeszélésekben Hemingway a legmélyebb rokonszenyv hangján beszél a köztársasági harcosokról — tekintet nélkül arra, hogy kommunisták voltak-e vagy sem.

Az „Akiért a harang szól” írója nem hagyta szó nélkül a lapok kiagyalt megállapításait, és a leghatározottabban cáfolta, hogy a spanyol köztársaságról alkotott véleményét megváltoztatta volna.

— Nem tartozom azok közé, akik leköpi az eszmét, amelyért vértüket ontották — mondotta az újságíróknak, majd megmagyarázta, miért akadályozta meg a könyv megjelenését. — Három olyan írást is besorolták a kötetbe, amelyek alapos csiszolást igényelnek, hogy elérjék a kiadásra szánt többi elbeszélés színvonalát.

Chester Himes amerikai származású néger író, aki hosszabb idő óta Párizsban él „Almák királynője” (La Reine des pommes) című regényével elnyerte a francia detektívregény-irodalom nagydíját. A könyvnek nemcsak közönségsikere van, az írók is nagyra tartják. Jean Giono például így nyilatkozott a regényről: „A legkülönösebb könyv, amit valaha is olvastam!” Jean Cocteau viszont „furcsa remekműnek” mondja a nagydíjat nyert regényt.

Himes frissütetű sikere azt az ötletet adta a newyorki „Time” című lap párizsi tudósítójának, hogy fölkeresse a francia fővárosban élő feketebőrű amerikai művészeket, s megkérdezze tőlük, milyen eredménnyel dolgoznak. A körkérdésből kiderült, hogy — ellentétben a fehérbőrű önkéntes emigráns amerikaiakkal, akik borzas hajjal, szakállasan, kopott ruhában járnak a Latin-negyed utcáit, és tétlenül ödöngenek a „művészkávéházzá” reklámozott kocsmákban — az amerikai négerek a „világ fővárosának” polgári és munkásnegyedeiben élnek, szorgalmasan dolgoznak, és — akárcsak Himesnek — sikerük van.

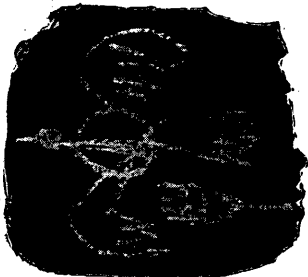
Harold Cousins washingtoni néger szobrászművész nemrégiben adta el egyik szobrát a Claude Bernard-galériának, Bofor Delaunay tenessei néger festő pedig az avangardista Facchetti-galériában állítja ki vásznait. Állandóan Párizsban él Richard Wright is, aki már világhírré tett szert négertárgyú írásaival. Wrightet egyáltalán nem zavarja, hogy sokezer kilométernyire él hazájától. „Nincs szükségem új benyomásokra — mondotta —, hiszen az amerikai négerkérdés az utóbbi háromszáz év alatt semmit sem változott.”

A „Time” munkatársa azt is megállapítja, hogy a Párizsban dolgozó amerikai néger művészek nagy része a faji üldözések miatt hagyta ott hazáját, mégsem szenvednek „emigráns-komplexumban”.

— Szeretem Franciaországot — jelentette ki Chester Himes. — Természetes, hogy zavartalanul tudok dolgozni ebben a környezetben, hiszen itt a házmestertől kezdve az egyetemi tanárig mindenki tiszteli és becsüli az alkotó munkát.

Gardner Smith, az „Utolsó hódító” (The last of the Conquerors) című tanulmány írója így vélekedik új hazájáról:

— Ha egy francia kíváncsi a véleményemre, sohasem azt kérdi, mit gondolok erről vagy arról, mint néger. Egyszerűen megtudakolja, mi a véleményem a dologról. Párizsban az ember könnyűszerrel megfeledezhet bőrének színéről.

EGY TÁVIRAT „REJTÉLYÉNEK” MAGYARÁZATA

Négy nappal a keletnémetországi lázadás leverése után, 1953 június 21-én, a „Neues Deutschland” című újság, az Egységes Német Szocialista Párt hivatalos lapja, a következő hírt közölte: „Berthold Brecht, államdíjas író, a következő táviratot intézte Walter Ulbrichthoz, az Egységes Német Szocialista Párt főtájkárához: Szükségét érzem, hogy ezekben az órákban hűségemet fejezzem ki az Egységes Német Szocialista Párt iránt. — Berthold Brecht.”

Ez a közlemény annakidején nagy izgalmat keltett — főleg Nyugat-Németország kommunistaellenes köreibn, amelyek lemondtak ugyan Brechtől, de nagy elégedettséggel tartották nyilván az író renitenskedéseit.

— Mi lehet az oka annak, hogy Brecht éppen ezeket a válságos pillanatokot tartotta alkalmasnak hűségnyilatkozatra? — tették föl a kérdést.

Köztudomású, hogy Brecht kegyeltje volt a kormánynak, államdíját a legnagyobb nyilvánosság színe előtt kapta, hivatalosan is Kelet-Németország legnagyobb írójának tekintették — viszont azt is tudva tudta mindenki, hogy Brecht nem volt tagja a pártnak, amely — egyébként — nem sokkal azelőtt bírálta állásfoglalásait, szempontjait és világnézetét.

A „Neue Deutsche Hefte” című folyóirat novemberi számában Wolfgang Paul rendkívül érdekes elmélettel igyekszik magyarázni Brecht rejtélyesnek tűnő táviratát. Wolfgang Paul föltevésai az alábbi tényeken nyugszanak:

1. Brecht nem táviratot, hanem levelet írt Walter Ulbrichtnak.
2. A „Neues Deutschland” a levélnek csak egy részét idézte.
3. A fölkelés előtt néhány nappal tették közzé a párt új, szabdavűbb programját.

Ezekből a megállapításokból kiindulva, Wolfgang Paul arra a következtetésre jut, hogy Brecht a párt új, liberális programjával kapcsolatban, a fölkelés előtt intézte levelét Ulbrichthoz. A levélben benne volt ugyan a „Neues Deutschland”-ban idézett mondat, de más is volt, ezt a „más” azonban célzatosan nem közölték.

Fölmerül természetesen a kérdés, miért nem tiltakozott Brecht a levél szövegének megcsontítása ellen, s általában az ellen, hogy levelét, amelyet egészen más indítékból intézett a főtájkárhoz, ilyen célokra használták föl. Mert Brecht valóban soha és sehol sem cáfolta meg a „Neues Deutschland” közleményét, sőt — óvakodott attól, hogy egyáltalán szóba hozza ezt az ügyet. Erre vonatkozólag is van magyarázata Wolfgang Paulnak: Brecht mindenáron színházat akart szerezni magának, saját színházat, s ezt csak Kelet-Németországban kaphatta meg. Nem akarta kockára tenni életcélját, és az események őt igazolták: 1954-ben meg is kapta az annyira áhított színházat.

Paul — további bizonyítékul — néhány verset is közöl Brecht irodalmi hagyatékából. Ezek a versek most kerültek először a közönség elé, és teljes mértékben ellentmondanak a „Neues Deutschland”-ban idézett mondatnak. Az egyik vers (hevenyészett fordításban) így hangzik:

MEGOLDÁS

*Június tizenhetediké után
Az írószövetségi titkár – bután
Röpiratokat szórattott a Sztalin-sétányra,
S ezt írta a sok-sok cédulára:
Eljátszotta a nép kormánya bizalmát,
Újra csak kettőzött munkával szerezheti vissza.
Nem lenne – talán – egyszerűbb,
Ha a kormány fölöszlatná a népet,
Es másikat választana helyébe?*

A SZOVJET ÍRÓK NEMZETI KONGRESSZUSAI

Nemrégiben tartották meg Moszkvában az orosz írók köztársasági szervezetének alakuló ülését. Szoboljev, az orosz írók leendő szövetségének szervező elnöke beszámolójában a mintegy 400 küldött előtt azt hangoztatta, hogy az írók legfontosabb és leg-sürgősebb feladata az, hogy korszerű témákról írjanak, a jelentegyek alkotásaik központjává. Az elnöklő író szavai szerint a középkorú íróknak — még kevésbé a fiatalabb korúaknak — nincs erkölcsi joguk arra, hogy eltávolodjanak koruktól, amelyben élnek, hiszen elég gazdag ahhoz, hogy minden író tárgyat találjon benne.

A kongresszus foglalkozott a szovjet jelenkor úgynevezett nagy hőseinek meglehetősen bonyolult ábrázolási problémáival is. A beszámoló ugyanis megemlítette, hogy a legtöbb író műveinek hősei egyáltalán nem valóságsszerűek, a legnehezebb feladatokat is hihetetlen könnyedséggel, játszva oldják meg.

Az orosz írók moszkvai ülése kezdte meg azt az értekezlet-sorozatot, amelyet a következő három hónapban a Szovjetszövetség tizenöt köztársaságában az írók nemzeti kongresszusai elnevezés alatt megtartanak.

A kongresszus előtti időszak meglehetősen fölélnéktette a szovjet irodalmi életet. Az újságok és folyóiratok sok cikket közölnek a küszöbön álló értekezletekkel kapcsolatban. A véleményeket nem lehet egyhangúaknak mondani, noha a lapok szinte kivétel nélkül ismételtetik Hruscsov egy évvel ezelőtt tett kijelentését: „Az irodalomnak — és általában a művészeteknek szoros kapcsolatban kell állniok a nép életével.” A Literaturnaja Gazetában, a Pravdában és más lapokban közzétett írásokból nyilvánvalóan kiderül — s ezt nem egy író és kritikus meg is állapítja — hogy a szüntelenül hangoztatott korszerűség a napi politika szükségleteinek kiszolgálását jelenti.

Még egy közös vonás jellemzi az írókongresszusokat megelőző véleménycserét: a vezető lapokban megjelent írások egytől-egyig keményen bírálják a szovjet kommunista párt huszadik kongresszusát követő időszak irodalmi és művészeti törekvéseit. A lapokban folyó vita gyakorlati célja egyáltalán nem kétséges: az irodalmat és általában a művészetet vissza kell terelni a huszadik kongresszust megelőző helyzetbe.

„ÁDÁM BORDÁJA”

Robert Graves ismert angol író és történész most megjelent „Ádám bordája” című könyvében azt bizonyítja, hogy a biblia első része, amely a világ, illetve az első emberpár teremtését írja le, sorozatos tévedésekből keletkezett. Az angol író világos okfejtéssel igazolja, hogy az Oszövetségnek Ádám és Eva teremtéséről szóló részei több ősrégi rajz szándékos vagy véletlen félremagyarázásán alapulnak.

Graves leírja, hogy a teremtés könyvének első négy fejezetét egy jeruzsálemi zsidó rabbi állította össze, s a Genézist több, kőtáblára vésett kép alapján írta meg. A képeket Józsué katonái zsákmányolták Hebron filiszteus város elfoglalása után. A bibliaíró pap összezavarta a képek sorrendjét, és a rajzokon ábrázolt személyek kilétét is a legnagyobb szabadossággal, sőt önkénnyel magyarázta.

Graves a képek rekonstrukciója és eredeti sorrendjük tisztázása után a következőket állapította meg: az első képen az a jelenet látható, amikor egy legendás filiszteus szerelmespárt egy férfi megzavarja. A szerelmesek falevéllal takarják el meztelenségüket. A második rajz azt a jelenetet ábrázolja, amikor a zsidó pap által Évának elnevezett nő — beleszeretve a díszes öltözetű és gazdag fejédkű, főleg pedig új férfibá — megfogadja a halál kígyójának tanácsát, s mérges gyümölcscsel kínálja megúnt szerelmesét, a később Ádámnak nevezett állítólagos első embert. A harmadik kép: Ádám a mérges gyümölcstől kábultan hever a földön, amikor megjelenik az új szerető, és Eva biztatására agyonszúrja vetélytársát. Ezt a jelenetet magyarázta teljesen félre a jeruzsálemi pap. A gyilkost istennek nézte, s a gyilkosság tényét — a fölbujtott szerelmes Ádám bordái közé döfi kését — Eva teremtésének vélte. Ezt a tévedését elősegítette a köbevésett kép kezdetleges távlatmegoldása, amely azt a látszatot kelti, hogy Eva Ádám bordái közül emelkedik ki.

Nyilvánvaló, hogy Robert Graves könyve nemcsak a katolikus, egyház fölháborodását és tiltakozását váltja ki, hanem minden keresztény egyházét, hiszen az Ádám-Eva legenda a keresztény vallás egyik alaptétele.

AZ IFJÚ FRANZ KAFKA ÉLETRAJZA

A „Merkur” című nyugatnémet irodalmi folyóirat novemberi száma részleteket közöl Klaus Wagenbach „Franz Kafka — Eine Biographie seiner Jugend” című, még kiadatlan művéből.

A lapban közölt kézirat-töredék az írónak a cseh Vosek községben tett látogatásáról számol be. Az erdő mélyén fekvő, 150 lakosú, istenhátamögötti falu elhagyatott zsidótemetőjét kereste föl Klaus Wagenbach. Az utolsó halott, akit itt elhantoltak, Franz Kafka nagyapja volt. Maga a falu is nyomorúságos, lehangoló. A

földhözragadt, alacsony házak riadt birkanyája fölé ragadozó farkasként magaslik a földesúri várkastély. Valószínű, hogy a gyermek Kafka elkísérte nagyapját utolsó útjára, s innen vitte magával — a kastély komor képével együtt — azt a megmagyarázhatatlan erővel ránehezédő, nyomasztó érzést, ami később — sötétre festi műveinek alaptónusát. Élete további folyamán — Prágában, ahová apja, a törekvő, fiatal házalókereskedő családotól elköltözött, s ahol később jómódú divatárkereskedő lett —, ez az érzés még inkább elmélyült. A cseh fővárosban élő zsidók a század elején már szabadok és emancipáltak voltak, a Kafka-ház szomszédságában lapuló hajdani gettó képe azonban a kényszerű elszigeteltség tragikus emlékét idézte, édesanyjának családja pedig, amelyben rabbinusokon és orvosokon kívül hitehagyottak, különcök, meghasonlott remetéik is voltak, könyörtelen keményen ellensúlyozta a házaló kereskedő szárnyaló derülését. A csehek ugyan befogadták volna őket, a Kafka-család azonban németnek vallotta magát, tehát kétszeresen elszigetelődött Prága népétől, a csehektől is, mert ők németnek, a németektől is, mert ezek változatlanul zsidónak tekintették Kafkaékat.

Wagenbach ezután a középiskolai és egyetemi oktatás akkori merevségéről, riasztó sivárságáról ír, érzékelteti a Kafka-korabeli Prága vidékies légkörét, elemzi a német szellemiség, nyelv és irodalom elvontságát, és eltávolodását az életet adó néptömegektől, s megállapítja, hogy mindezek a körülmények kedvezőtlenül befolyásolták, komorrá tették az egyébként társaságkedvelő és a szociális eszmék iránt fogékony Kafka lelkivilágát, visszavonulásra, magabazárkózásra készítették, s arra kényszerítették, hogy reménytelen menekülési kísérletekben élje ki magát.

DUDINCEV ÚJ NEMZEDÉKE

Vladimir Dudincev ismert szovjet író, a „Nemcsak kenyéren él az ember” című regény szerzője, művének folytatását írja.

Több nyelvre lefordított első regénye két évvel ezelőtt, 1956-ban jelent meg a „Novij mir” című moszkvai folyóiratban, s a kritika irodalmi eseménynek nyilvánította az addig alig ismert író művét. Megállapították, hogy a fiatal író új hangnemben beszél a szilárderkölcsű, bátor, önmegtadó országépítők és a karrierhajhász bürokraták küzdelméről. Ugyanennek az évnek a végén azonban már egymást érték a támadások regénye ellen. Az új bírálók azt vetették Dudincev szemére, hogy torzképet festett az ország társadalmi viszonyairól. Ezért azután el is álltak attól a tervtől, hogy a regényt félmillió példányszámban jelentessék meg. Ehelyett — mindössze harmincezer példányban adták ki.

Az „Október” című moszkvai folyóirat most arról értesítette olvasóit, hogy negyvenegy író új alkotásait jelenteti meg — közöttük Dudincev új regényét is. Az új Dudincev-írás folytatása az elsőnek, és az „Új nemzedék” címet viseli.

ZILAHY JUGOSZLÁVIÁBAN

Érdekes esemény keltett figyelmet a jugoszláviai magyar olvasók körében az elmúlt év utolsó napjaiban: Zilahy Lajos, az ismert magyar író, több világszerte olvasott regény szerzője, aki évek óta az Egyesült Államokban él, Noviszádon járt. Zilahy könyveinek kiadási jogát jött rendezni Jugoszláviába, ezenkívül egy amerikai filmgyár képviselőjében tárgyalt a beográdi Avala filmgyártó vállalattal „Valamit visz a víz” című regényének főlvételezéséről.

Zilahy rövid időre látogatott el Noviszádra, s csak egy kurta interjút adhatott az újságíróknak. A legnagyobb érdeklődést keltett regényéről, az „Ararát”-ról beszélgetve, elmondta, hogy a könyv sem kezdete, sem vége a Dukay-család regényes krónikájának.

— A Dukayak első könyve még nem készült el — mondta az író. — Befejezését „Bósz angyal” címen írtam meg. Ez a könyv angol nyelven, Amerikában jelent meg. Címe: „The angry Angel”.

— Ismerem a könyvet — vetette közbe az egyik újságíró — de nincs rajta a fordító neve.

— Dehogyan nincs! — mosolyodott el az „Ararát” írója. — Ott áll szép, nagy betűkkel a könyv belső címlapján: Lajos Zilahy. Igen, magam fordítom angolra írásaimat, s azután odaadom a fordítást egy amerikai kollégának... csiszolásra.

— Melyik regényét tartja legjobbnak? — érdeklődtek tovább az újságírók.

— Talán... — tétovázott Zilahy, — a „Bósz angyal”-t és az „Ararát”-ot, régebbi írásaim közül pedig a „Csendes élet” című kisregényt. És... természetesen, azt, amit még nem írtam meg — mosolygott ismét az ősz író, majd hirtelen elkormolyodott. — Legközelebb mégis az a poéma áll a szívemhez, amit szerencsétlenül járt egyetlen fiam emlékére írtam.

— Regényhősei közül kit tart legtovábbra?

— Erre a kérdésre könnyű a válasz: Ursi Mihályt, az „Ararát” józan és mégis költői lelkű, forradalmár csillagását. Ne is kérdezze — inti le kedvesen a riportert, — anélkül is megmondom: Ursi Mihály — én vagyok. Magamról formáltam ezt a regényalakot.

REKORDOK

Korunk a rekordok jegyében áll. A sport, a technika, a tudomány eredményei egyre újabb és újabb csúcsokra lendülnek, s ha egy-egy teljesítmény jelzője mellől hiányzik a „leg” szócska, a mai ember már nem is találja érdekesnek. Ilyenformán ne is csodálkozunk, hogy egy francia hetilap hosszú cikket szentel az irodalmi rekordoknak, s olyan adatokat hoz nyilvánosságra néhány közismert íróról, hogy még századunk csúcsteljesítményekhez szokott embere is meghökken hallatukra.

Honoré de Balzacnak, a világirodalom egyik legnagyobb nagyjának összes művei még Franciaországban sem jelentek meg. Miért? Az ok: Balzac összegyűjtött művei 129 vaskos könyv oldalait

töltenék meg. Voltaire munkáinak is hasonló a sorsa. Összes művei száz kötetben férnének csak el. A legszorgalmasabb francia író azonban mégiscsak az idősebb Dumas volt, aki lúdtollával nem kevesebb, mint 300 kötetnyi művet írt meg. Egyszerűen rejtély, miképpen és mikor írta meg ezt a temérdek művet, hiszen — tudjuk — emellett élénk társadalmi életet is élt. A világ egyik legtermékenyebb írójának a spanyol Calderont kell tekintenünk; több mint 600 színdarabot írt. Az írórekorderek élcsapatához tartozik a mi Jókaink is. A XVII. században élt írók rekordját csak az angol Wallace döntötte meg, húszéves írói tevékenysége alatt nem kevesebb, mint 600 regényt „termelt”.

A jelen írórekordere George Simenone. Saját becslése szerint eddig 350 regényt írt. Századunk leghosszabb regényének szerzője Jules Romaine. „Jókedvű emberek” című regénye — harminc kötetre rúg.

